

Коваленко М. А.

Классический приватный университет

СУЩНОСТЬ СТРАТЕГИИ, ЭВОЛЮЦИЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ: ОСНОВНЫЕ ПОДХОДЫ И КОНЦЕПЦИИ

Резюме

В статье указано, что ключевым термином в исследованиях по стратегическому управлению, и управлению вообще, есть стратегия, а также мотив, объединяющий решения проблем стратегического управления государством, обеспечивая внутреннюю согласованность и направление действий и решений отраслей, предприятий или их подразделений. Доказано, что это неоднозначное понятие, которое интерпретируется по-разному в научной литературе по данной тематике. Это связано с эволюцией и различными взглядами на природу, исходя из различных гносеологических предположений, аксиологических и методологических методов познания. Определены самые распространенные школы и подходы к стратегиям, принятых с точки зрения их исторического развития, с особым фокусом на реляционные стратегии как наиболее современные.

Ключевые слова: концепция стратегической позиции, сетевой подход подходы к управлению, реляционный подход, стратегии, стратегическое управление.

Kovalenko M. O.

Classical Private University

THE ESSENCE OF STRATEGY, THE EVOLUTION OF STRATEGIC MANAGEMENT: MAIN APPROACHES AND CONCEPTS

Summary

The article states that the key term in research on strategic management and management in general is the strategy, as well as the motive, which unites solutions to the problems of strategic management of the state, ensuring internal coherence and direction of actions and decisions of the branches, enterprises or their subdivisions. It is proved that this is an ambiguous concept that is interpreted differently in scientific literature on a given subject. It is connected with evolution and different views on nature, proceeding from various epistemological assumptions, axiological and methodological methods of cognition. The most common schools and approaches to strategies adopted in terms of their historical development are identified, with a special focus on relational strategies as the most modern.

Key words: strategies, strategic management, approaches to management, concept of strategic position, network approach, relational approach.

УДК 338.242

Дорошкевич В. І.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (м. Дніпро)

АГРАРНО-ЕКОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Анотація. Узагальнено зміст аграрно-екологічних механізмів державного регулювання економічної безпеки національного господарства. Акцент зроблено на стратегічних підходах до забезпечення економічної безпеки держави у зазначеній сфері. Обґрунтовано закономірності еволюції поняття «аграрна безпека» у «аграрно-екологічну безпеку» в економіці. Перспективними напрямками забезпечення економічної безпеки визначено приєднання до міжнародних стандартів у аграрно-екологічній сфері.

Ключові слова: аграрно-екологічні механізми, державне регулювання, економічна безпека, національне господарство

Постановка проблеми. Стратегічні підходи до розвитку агропромислового комплексу орієнтовані на зростання валового внутрішнього продукту в умовах, коли держава має обмежені можливості щодо створення та підтримки на належному рівні державного продовольчого резерву, при цьому орієнтується на зростання експортного потенціалу. Напрямами забезпечення продовольчої безпеки держави є: формування продовольчої пропозиції; забезпечення потреб населення у продуктах харчування; створення державного продовольчого резерву; здійснення критичного імпорту продовольства; експорт продовольства, на якому спеціалізується агропромисловий комплекс України [1, с. 119].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання державного регулювання економічної безпеки національного господарства в аграрно-екологічній сфері знаходяться у центрі уваги багатьох учених, серед яких: Гасуха Л., Голікова К., Льяшенко В., Калетник Г., Кучмійов А., Піцур Я., Полчанов А., Потапенко В., Руликівський В., Щербина С. Утім аграрно-екологічні механізми державного регулювання економічної безпеки національного господарства досліджено недостатньо.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є визначення пріоритетних напрямів удосконалення аграрно-екологічних механізмів державного регулювання економічної безпеки національного господарства.

Виклад основного матеріалу. В основі продовольчої безпеки держави розуміють такий рівень забезпечення населення продуктами харчування, що гарантує соціально-економічну та політичну стабільність у суспільстві [2, с. 53]. Недоліками забезпечення продовольчої безпеки України є низька якість кошику споживання продуктів харчування її громадянами. Страхування, що покладено в основу управління ризиками в сільському господарстві, сприяє подоланню бідності. За роки незалежності в Україні сформовано розгалужену систему національного екологічного законодавства, орієнтовану на забезпечення екологічної безпеки держави [3, с. 115]. Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» регулює відносини між органами виконавчої влади, виробниками, продавцями (постачальниками), розробниками, дослідниками, науковцями та споживачами генетично модифікованих організмів та продукції, виробленої за технологіями, що передбачають їх розробку, створення, випробування, дослідження, транспортування, імпорт, експорт, розміщення на ринку, вивільнення у навколишнє середовище та використання в Україні із забезпеченням біологічної і генетичної безпеки [4]. Прийняті законодавчі акти екологічного характеру основну увагу приділяють проблемам промислового забруднення, а не підвищенню якості харчових продуктів. Механізми гарантування економічної безпеки національного господарства ґрунтуються на збалансованому поєднанні регуляторів примусово-обмежувального (з боку держави) та стимулюючо-компенсаційного характеру (з боку суб'єктів господарювання) шляхом адміністративних і економічних методів впливу (табл. 1).

Таблиця 1

Адміністративні і економічні методи впливу на екологічну безпеку

Адміністративні	Економічні
нормування, ліцензування, стандартизація, планування екологічної діяльності, забруднення зовнішнього середовища, природоохоронних заходів, юридична відповідальність за порушення природоохоронного законодавства тощо	заохочувальні – пільги у сфері оподаткування і кредитування, надання цільових субсидій і дотацій для раціонального землекористування і вироблення екологічно чистої продукції; примусові стримуючі – стягнення екологічних зборів, плати за використання природних ресурсів, встановлення штрафних санкцій за забруднення довкілля тощо

Джерело: власна розробка

Проявом економічної безпеки на мікрорівні є економія природних ресурсів, переробка відходів, підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, вихід на ринки збуту екологічно чистої продукції, впровадження принципів екологічного маркетингу, умонтування екологічної політики у загальну економічну стратегію підприємства. Концепцією екологізації харчової промисловості є запобігання забрудненню навколишнього середовища, виготовлення екологічно чистої продукції, оптимізація енерго- і водоспоживання, скорочення викидів шкідливих речовин із метою мінімізації ризику завдання шкоди здоров'ю людей та довкіллю, збереження і відновлення природно-ресурсного потенціалу. Забезпеченню продовольчої безпеки держави сприятиме

підвищення якості та екологічної безпеки продуктів харчування, яке має такі макроекономічні наслідки: зростання обсягів виробництва агропродовольчої продукції, зменшення рівня забруднення навколишнього середовища та виробничих відходів, задоволення потреб споживачів у екологічно безпечній продукції.

Основними економічними факторами гарантування екологічної безпеки у галузі харчової промисловості є: впровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу та раціональне використання природно-сировинних ресурсів; комплексна переробка сировини; застосування нетрадиційних джерел енергії (сонячної, гідро-термальної, вітрової енергії, біоенергетики); міжнародні стандарти екологічного менеджменту; обов'язкове проведення еколога – економічної експертизи інвестиційних проектів. Стимулюванню попиту на високоякісні та безпечні продукти харчування сприятиме підвищення рівня купівельної спроможності населення.

У світовій практиці використовують такі основні економічні інструменти державної підтримки агросфери: ціни (цільові, інтервенційні, граничні), збільшення імпортного тарифу і експортних субсидій [5, с. 136]. Фундаментальними принципами функціонування агропродовольчої політики Європейського економічного співтовариства є: єдність ринку, загальне фінансування й преференції країнам-членам. Проведення спільної агропродовольчої політики ЄС передбачає використання квотування – обмеження підтримки цін на продукцію, яке призводить до її надвиробництва. Це сприятиме збереженню високого рівня внутрішніх цін, а також зниженню витрат із бюджету ЄС. Для підвищення рівня продовольчої безпеки країни необхідно використовувати механізми аграрного страхування, компенсаційних платежів, підтримки фермерських господарств тощо [6, с. 214].

Одним із найважливіших законодавчих актів є Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» [7]. Відповідно до статті 2 державна аграрна політика спрямована на досягнення таких стратегічних цілей: гарантування продовольчої безпеки держави; перетворення аграрного сектору на високо-ефективний, конкурентоспроможний на внутрішньому та зовнішньому ринках сектор економіки держави; збереження селянства як носія української ідентичності, культури і духовності нації; комплексний розвиток сільських територій та розв'язання соціальних проблем на селі.

Механізми забезпечення продовольчої безпеки описані Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України» [8]. Цей Закон визначає основи державної політики у бюджетній, кредитній, ціновій, регуляторній та інших сферах державного управління щодо стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції та розвитку аграрного ринку, а також забезпечення продовольчої безпеки населення. Продовольча безпека – захищеність життєвих інтересів людини, яка виражається у гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєвої діяльності.

Проект Закону України «Про продовольчу безпеку» [9] визначає її індикатори як кількісну та якісну характеристика стану, динаміки і перспектив фізичної та економічної доступності харчових продуктів для всіх соціальних і демографічних груп населення, рівня та структури їх споживання.

вання, якості та безпеки продовольства, стійкості та ступеню незалежності внутрішнього продовольчого ринку, рівня розвитку аграрного сектора та пов'язаних з ним галузей економіки, а також ефективності використання аграрного природно-ресурсного потенціалу. Ступінь незалежності продовольчого ринку держави визначається часткою імпортованих харчових продуктів у загальній структурі їх реалізації, рівнем самозабезпеченості продовольчими товарами, обсягом державних запасів продовольства та балансом зовнішньої торгівлі продовольчими товарами. Якість і безпечність харчової продукції визначається міжнародними стандартами; обсягами виробництва та реалізації органічної харчової продукції.

Загрозами продовольчій безпеці країни є: незбалансованість харчування населення у частині продуктів рослинного і тваринного походження; висока питома вага витрат на продукти харчування домогосподарств у сукупних споживчих витратах, значні відмінності у складі продуктового кошику різних соціальних груп населення, сировинний характер експорту продукції вітчизняного АПК, недостатній рівень дотримання стандартів безпечності продуктів харчування.

Вирішенню проблематики продовольчої безпеки сприятимуть такі фактори: зростання фізичної доступності продуктів харчування, позитивний мультиплікативний вплив економічної динаміки в АПК і харчовій промисловості на інші галузі економіки, зміцнення конкурентних позицій сільського господарства та його експортного потенціалу. Удосконаленню механізмів державного регулювання економічної складової продовольчої безпеки сприятиме поширення інформаційних ресурсів і надання консультативних послуг дорадними службами щодо державних програм підтримки галузі і схем їх реалізації на ринках сільгосппродукції.

Нерівномірність регіонального розвитку також впливає на стан продовольчої безпеки держави з огляду на необхідність забезпечення населення якісними продуктами харчування на окремих територіях [10, с. 45]. Усунення негативної зазначеної ознаки потребує структурної перебудови сільського господарства, перейняття успішного зарубіжного досвіду управління сільськими територіями, популяризація інноваційних технологій серед сільськогосподарських виробників.

Гарантуванню продовольчої безпеки України сприятимуть: завершення земельної реформи, надання кредитної підтримки АПК, поширення іпотечних механізмів; розвиток організаційно-правових форм господарювання приватної форми власності [19], зокрема малого й середнього аграрного підприємництва (селянських, фермерських і приватних кооперативних господарств), а також кооперативних й інтеграційних продуктивних об'єднань за технологічним ланцюгом – від виробництва сировини до збуту готової продукції; залучення інвестицій у конкурентоспроможні галузі; наближення нормативів стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції та продуктів харчування до європейських з метою активізації виходу вітчизняних виробників на зовнішні ринки збуту.

Ознаками продовольчої небезпеки України є такі [11, с. 100]: нестабільне зовнішньополітичне положення країни у світі; значна чисельність населення, яка проживає за межею бідності й не має достатнього доходу для придбання мінімального набору продуктів харчування; перевищення

темпів зростання споживчих цін порівняно з доходами населення, виснаження природного потенціалу аграрного виробництва, його нестабільність з огляду на можливість природних катаклізмів; залежність АПК від кон'юнктури світових ринків; його структурна деформація, пов'язана з уповільненим розвитком сфери переробки й зберігання продукції, збуту й розвитку інфраструктури ринку; високий рівень зношеності основних засобів; обмеженість інвестиційних ресурсів; низька інноваційна активність суб'єктів господарювання у галузі харчової промисловості, їх складний фінансовий стан і дефіцит власних оборотних коштів; недостатні умови мотивації й стимулювання якісної й продуктивної праці, скорочення чисельності сільського населення, зростання питомої ваги працівників літнього віку, зниження рівня професіоналізму й кваліфікованості сільськогосподарської праці; збільшення поставок на внутрішній ринок імпортованих продовольчих товарів сумнівної якості.

Збільшення попиту на сільськогосподарську продукцію як сировини для виробництва біопалив і продуктів харчування суттєво вплине на світовий ринок [12, с. 3]. Економічна ефективність виробництва біопалив як на внутрішньому, так і на світовому ринках має незворотній характер, також як і незворотними є процеси вичерпності та подорожчання вуглеводів. Україна та її агропромисловий комплекс має величезний потенціал біомаси як сировини для виробництва біопалив. Сучасні технології передбачають: вирощування енерговмісної біосировини; виробництво відповідного обладнання; переробку біомаси на біопаливо.

Існують дві альтернативи подальшого забезпечення продовольчої безпеки України [13, с. 101]: по-перше, визнання АПК пріоритетною галуззю і збільшення його частки в податкових надходженнях державного бюджету; по-друге, згортання власного виробництва сільськогосподарської сировини та продовольства під тиском імпорту їх з країн, що використовують ресурсозберігаючі технології.

Національна продовольча безпека України – це гарантована здатність держави на принципах самозабезпечення базовими продуктами та їх економічної і фізичної доступності, незалежно від зовнішніх і внутрішніх умов, задовольняти потреби населення продуктами харчування в необхідних обсягах, асортименті і якості на рівні, який забезпечує здоров'я та розвиток кожної людини.

Передумовами забезпечення продовольчої безпеки України є: самозабезпечення основними видами продовольства, створення потужного експортного агропродовольчого потенціалу, збалансоване і якісне харчування населення. Системоутворюючими факторами у цьому процесі є: розвиток підсистем збуту, розподілу, резервів, споживання продовольства; кадрового, інформаційно-консультативного та фінансового, матеріально-технічного, наукового забезпечення тощо.

Світова практика засвідчує, що лише та держава, яка здатна гарантувати забезпечення населення продуктами харчування за будь-яких умов, здатна проводити незалежну політику. Продовольча незалежність характеризується таким рівнем розвитку економіки, коли вона не залежить від зовнішніх продовольчих поставок. Фізична доступність продовольства передбачає безперервне його надходження у місця споживання в необхідних обсягах і асортименті, тобто можливість населення в межах своїх фінансових можливостей купити ті чи інші продовольчі товари. Економічна доступність визначається можливістю

купувати різними групами населення продукти харчування в необхідних об'ємах і асортименті за відповідними цінами.

Агропродовольчу політику необхідно формувати як систему економічних заходів, політичних установок і юридичних законів по забезпеченню продовольчої безпеки країни за рахунок вітчизняного виробництва. Досягнення продовольчої безпеки в будь-якій економічній системі забезпечується лише на основі комплексного вирішення проблем виробництва, зберігання, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції.

Політика забезпечення агропродовольчої безпеки держави передбачає: формування високоефективної, соціально орієнтованої багатокладної економіки АПК; активну державну підтримку розвитку агропромислового комплексу, забезпечення захисту вітчизняних товаровиробників; удосконалення ринкових механізмів цінового регулювання, кредитної, податкової, страхової політики, відновлення та розвиток ресурсного потенціалу сільськогосподарського виробництва та харчової промисловості, а також галузей, які їх обслуговують в частині постачання основних і матеріальних оборотних засобів; освоєння новітніх ресурсозберігаючих технологій виробництва, що потребує розвитку наукового потенціалу АПК; ефективна зовнішньоекономічна політика в інтересах забезпечення захисту вітчизняних товаровиробників.

Одним із важливим чинників досягнення продовольчої безпеки є виважена агропродовольча політика, спрямована на створення необхідних резервів продуктів харчування і сільськогосподарської сировини, покращення якості продуктів харчування; зовнішньоторговельна політика, що характеризується показниками обсягів імпорту і експорту сільськогосподарської продукції і продуктів харчування; соціальна політика, орієнтована на формування платоспроможного доступу населення до продовольства, захист малозабезпечених категорій населення. Таким чином, термін «аграрна політика» трансформувалася у поняття «агропродовольча політика», об'єктами якої є: виробництво, переробка, реалізація та споживання продуктів харчування. Це викликає необхідність створення єдиної системи управління, побудованої на принципах міжгалузевої інтеграції, забезпеченості, незалежності, доступності, якості. Важливу роль у системі економічної безпеки держави відіграє екологічна складова та екологічний моніторинг. В українських умовах її значущість обмежують такі чинники: фізично та морально застаріле обладнання, недосконалість наявної нормативної бази, відсутність презентативності та верифікації даних для аналізу [14, с. 244].

Функціонування та розвиток економічних систем на різних рівнях (національний, регіональний, мікроекономічний) визначається такими екологічними чинниками: забруднення довкілля, використання природних ресурсів, відтворення природно-ресурсного потенціалу тощо. Сировинна орієнтація економіки спричиняє небезпечні ситуації техногенного, природного характеру і призводить до пов'язаних із ними соціальних збитків. У сучасних умовах удосконалення управління екологічною безпекою потребує маркетингового підходу, орієнтації на споживача, його потреби, запити та інтереси. Головними критеріями є: безпека навколишнє природне середовище, відсутність екологічно спричинених загроз для життя, здоров'я та добробуту населення. Вирішення проблеми економічної складової екологічної безпеки

потребує удосконалення традиційних адміністративних важелів та інструментів, а також впровадження нових механізмів, що працюють на принципах маркетингових концепцій [15, с. 253].

До найбільш важливих економічних аспектів екологічної безпеки держави відносять: фінансово-кредитну та податкову системи, державне субсидування підприємств, які відповідають вимогам сталого розвитку; поширення механізмів прискореної амортизації для екологічно чистої і ресурсозберігаючої техніки; формування еколого – протекціоністського інвестиційного клімату; інвестування «зелених» бізнес-проектів; конкурсну основу фінансування програм і проектів; екологічне аудитування, менеджмент і консалтинг. Запропоновані заходи зміцнять еколого – економічну безпеку держави.

Конституційні основи правового господарського порядку в Україні становлять [16]: забезпечення державою екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України; забезпечення державою належних, безпечних і здорових умов праці, захист прав споживачів; взаємовигідне співробітництво з іншими країнами; визнання і дія в Україні принципу верховенства права; обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави;

Важливим інструментом аграрно-екологічних механізмів державного регулювання економічної безпеки національного господарства є прийняття технічних регламентів. Вони орієнтовані на захист життя та здоров'я людей, тварин і рослин, охорону довкілля та природних ресурсів, захист майна, забезпечення енергоефективності, національної безпеки та запобігання підприємницькій практиці, що вводить споживача (користувача) в оману [17].

Проблема забезпечення економічної безпеки України доцільно ув'язати з міжнародними природоохоронними ініціативами. ISO 14000 – серія міжнародних стандартів систем екологічного менеджменту на підприємствах (environmental management system, EMS). Типові положення цих стандартів полягають у тому, що в організації мають бути введені і дотримуватися певні процедури, а також призначені відповідальні особи за сферами впливу. Органи державного регулювання аграрно-екологічної сфери мають оголосити про своє прагнення до узгодження міжнародних і національних стандартів [18].

Існує певна дилема: з одного боку, ISO 14000, як міжнародні стандарти, не повинні вторгтися в сферу дій національних нормативів, з іншого боку – необхідно враховувати концепцію «глобального управління якістю» (total quality management), згідно з якими ключем до досягнення якості є побудова належної організаційної структури і розподіл відповідальності за якість продукції. Моделлю для стандартів ISO 14000 послужили британські стандарти BS 7750, опубліковані в 1992 році. Їх призначенням є: зменшення несприятливих впливів на навколишнє середовище на трьох рівнях: організаційний – через поліпшення екологічної поведінки корпорацій, національний – через створення істотного доповнення до національної нормативної бази і компонента державної екологічної політики; міжнародний – через поліпшення умов міжнародної торгівлі.

Документи, що входять в систему, можна умовно розділити на три основні групи: принципи створення і використання систем екологічного менеджменту (EMS); інструменти екологічного контролю та оцінки; стандарти, орієнтовані на продукцію. Ключовим поняттям серії ISO 14000 є поняття системи екологічного менеджменту в організації (підприємстві або компанії).

Висновки і пропозиції. Узагальнено зміст аграрно-екологічних механізмів державного регулювання економічної безпеки національного господарства: адміністративні та еконо-

мічні (заохочувальні, примусові стримуючі). Одним із стратегічних підходів до забезпечення економічної безпеки держави визначено зміцнення експортного потенціалу сільського господарства та харчової промисловості, їх синтез у рамках «аграрно-екологічної безпеки», приєднання до європейських стандартів у аграрно-екологічній сфері в умовах обраного вектору інтеграції.

Перспективами подальших досліджень є розробка рекомендацій зі зміцнення національної економічної безпеки в інвестиційній сфері.

Література:

1. Руликівський В. Система показників оцінювання впливу агропромислового комплексу на ефективність забезпечення продовольчої безпеки держави / В. Руликівський // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2009. – Вип. 1. – С. 114-121.
2. Полчанов А. Агрострашування як складова продовольчої безпеки держави / А. Полчанов // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2013. – № 4. – С. 48-57.
3. Щербина С. В. Державна політика у сфері забезпечення екологічної безпеки виробництва та реалізації агропродовольчої продукції / С. В. Щербина // Державне управління: теорія та практика. – 2013. – № 2. – С. 108-116.
4. Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів: Закон України від 31.05.2007 № 1103-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1103-16>
5. Піцур Я. С. Використання світового досвіду державної підтримки розвитку агропродовольчого комплексу як напрямку забезпечення продовольчої безпеки України / Я. С. Піцур, О. С. Сенишин // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. – 2012. – Вип. 2. – С. 131-140.
6. Голікова К. П. Індикатори продовольчої безпеки як критерії ефективності розвитку агропродовольчої сфери держави / К. П. Голікова // Бізнес Інформ. – 2013. – № 4. – С. 212-215.
7. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України від 18.10.2005 № 2982-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2982-15>
8. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 № 1877-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>
9. Про прийняття за основу проекту Закону України про продовольчу безпеку України: Постанова Верховної Ради України від 14.06.2011 № 3498-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3498-17>
10. Гасуха Л. Розвиток агропромислового комплексу як основа гарантування продовольчої безпеки держави / Л. Гасуха // Економіст. – 2012. – № 9. – С. 44-46.
11. Руликівський В. П. Методичний підхід до формалізації задачі державного управління розвитком агропромислового комплексу з врахуванням потреб держави у забезпеченні продовольчої безпеки / В. П. Руликівський // Економіка та держава. – 2009. – № 8. – С. 99-101.
12. Калетник Г. М. Роль агропромислового комплексу України у вирішенні проблем енергетичної та екологічної безпеки держави / Г. М. Калетник // Агросвіт. – 2009. – № 22. – С. 2-5.
13. Ільяшенко В. А. Продовольча безпека як складова державної агропродовольчої політики України / В. А. Ільяшенко // Економіка та держава. – 2008. – № 6. – С. 99-101.
14. Потапенко В. Г. Оптимізація системи екологічного моніторингу як стратегічного компонента економічної безпеки України / В. Г. Потапенко, І. В. Шевчук // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 2. – С. 242-250.
15. Кучмієв А. В. Механізм управління екологічною безпекою економічних систем на засадах маркетингу / А. В. Кучмієв // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 2. – С. 251-259.
16. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
17. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15.01.2015 № 124-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/124-19>
18. ISO 14000 – международные стандарты в области систем экологического менеджмента [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.derevo.info/ru/content/detail/659>
19. Пономаренко Т.В. Еволюція концепції корпоративної стійкості / Т.В. Пономаренко // Стратегія економічного розвитку України. – 2015. – № 36. – С. 38-45.

Дорошкевич В. И.

АГРАРНО-ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА

Аннотация.

Обобщено содержание аграрно-экологических механизмов государственного регулирования экономической безопасности национального хозяйства. Акцент сделан на стратегических подходах к обеспечению экономической безопасности государства в указанной сфере. Обосновано закономерности эволюции понятия «аграрная безопасность» в «аграрно-экологической безопасности» в экономике. Перспективными направлениями обеспечения экономической безопасности определено присоединение к международным стандартам в аграрно-экологической сфере.

Ключевые слова: аграрно-экологические механизмы, государственное регулирование, экономическая безопасность, национальное хозяйство

Doroshkevych V. I.

**AGRARIAN-ECOLOGICAL MECHANISMS OF STATE REGULATION
OF ECONOMIC SECURITY OF THE NATIONAL ECONOMY**

Summary.

The content of agrarian-ecological mechanisms of state regulation of economic security of the national economy is generalized. The emphasis is on strategic approaches to ensuring the country's economic security in this area. The regularities of the evolution of the concept "agrarian safety" in "agrarian and ecological safety" in the economy are substantiated. Prospective directions of ensuring economic security are defined by joining the international standards in the agrarian-ecological sphere.

Keywords: agrarian-ecological mechanisms, state regulation, economic security, national economy